

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över SOU 2017:85, Rekrytering av framtidens domare

Ert dnr Ju2017/08641/DOM

Inledning

Inledningsvis anser tingsrätten att utredningens förslag är ett litet steg i rätt riktning för att förbättra domarrekruteringen.

De förslag som redovisats i betänkandet innebär dock inte särskilt påtagliga förändringar, utan handlar snarare om mindre justeringar av det rådande systemet. Det kan noteras att utredningsdirektiven inte har varit inriktade på att hitta åtgärder som kan påverka löne- och arbetsförhållandena för domare i olika skeden av domarbanan. Mot den bakgrunden är det naturligt att utredningen inte har behandlat sådana åtgärder i någon nämnvärd utsträckning. Om domaryrket ska bli mer attraktivt är det dock framförallt löne- och arbetsförhållandena som behöver förbättras, enligt tingsrättens uppfattning. Detta gäller både i förhållande till personer som påbörjat den särskilda domarutbildningen och till andra kvalificerade jurister.

Det kan också noteras att flera av utredningens förslag handlar om förändringar av rekryteringen till den särskilda domarutbildningen. Även om dessa förslag är bra, är det knappast i det inledande skedet som dagens svårigheter med domarrekrutering finns. Det största problemet är snarare att färdigutbildade assessorer, som tagit tjänstledigt för att meritera sig genom arbete utanför domstolsväsendet, ofta väljer att inte fortsätta på domarbanan; något som också tas upp i betänkandet. I dessa fall kommer den särskilda

domarutbildningen i praktiken att fungera som gratis utbildning för andra arbetsgivare som är i behov av kvalificerade jurister.

Sekretessreglering

Tingsrätten instämmer i utredningens bedömning att principen om offentlighet väger tyngre än behovet av en sekretessbestämmelse i ansökningsförfarandets inledningsskede. Det framgår också av betänkandet att endast åtta procent av de jurister som ingick i utredningens enkätundersökning och som aldrig hade sökt en utlyst anställning som ordinarie domare svarade att de hade avstått från det på grund av offentligheten.

Adjungerade råd

Tingsrätten tillstyrker förslaget att en ny form av domarmeritering för kvalificerade och erfarna jurister som adjungerade råd bör införas. Det finns ett behov av att rekrytera fler skickliga och lämpliga jurister, särskilt till tingsrätterna utanför storstadsområdena där behovet av domare är svårast att tillgodose.

Tingsrätten anser, i enlighet med vad som föreslås i betänkandet, att det är lämpligt att den som ska tjänstgöra som adjungerat råd först tjänstgör i överrätt för att därefter fortsätta sin tjänstgöring i underrätt. Att börja tjänstgöra som adjungerat råd är ett värdefullt sätt för jurister med olika bakgrund att meritera sig och pröva sitt intresse för att utnämnas till ordinarie domare.

Förändringar av domarutbildningen

Tingsrätten ser mycket positivt på förslaget att utbildning av fiskaler ska kunna ske vid fler domstolar. Utredningen behandlar begränsningar i små underrätters möjlighet att erbjuda utbildning och handledning för fiskaler. Förslagen om att uppväga dessa begränsningar genom ökat samarbete mellan domstolar är bra. Det bör dock också framhållas att mindre domstolar på många sätt har minst lika goda förutsättningar som större domstolar för att erbjuda fiskaler utbildning och handledning. I en mindre domstol blir varje enskild medarbetare en viktig del av verksamheten, och det blir naturligt för fiskaler att ha tät och kontinuerlig kontakt med ordinarie domare.

Tingsrätten tillstyrker förslaget om ökad förutsebarhet när det gäller utbildningsort, men konstaterar att en sådan förändring förmodligen skulle få störst betydelse utanför storstadsregioner med goda pendlingsmöjligheter.

Fler möjligheter för assessorer att arbeta i underrätt

Tingsrätten tillstyrker de förslag som gäller ökade möjligheter för assessorer att arbeta i underrätt. I detta sammanhang måste det framhållas att sådan tjänstgöring måste värderas högt vid anställning som ordinarie domare. Detta beroende först och främst på att arbete som domare är bästa tänkbara merit i förhållande till en anställning som ordinarie domare. Dagens ordning för meritering, där erfarenhet utanför domstolsväsendet ses som mycket starkt meriterande, bidrar till de rekryteringssvårigheter som finns när det gäller ordinarie domare.

Ett aktivt rekryteringsförfarande

Utredningen framhåller vikten av tydliga kravprofiler för anställning av ordinarie domare. Tingsrätten instämmer i att tydliga kravprofiler behövs; dels för att tillgodose behovet av skickliga och lämpliga domare, och dels för att bidra till en rättvis och rättssäker rekryteringsprocess.

När det gäller underlaget för Domarnämndens bedömningar och behovet av tydliga och fullständiga referenser, är det dock enligt tingsrättens uppfattning inte realistiskt att tro att arbetsgivare utanför Sveriges Domstolar fullt ut kan anpassa sättet att formulera vitsord till vad som hittills har gällt inom Sveriges Domstolar. Det kommer tvärtom också att krävas att det i Domarnämnden skapas större förståelse för hur vitsord skrivs i andra verksamheter och hur de bör värderas.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Bengt Olsson, rådmannen Lena Berlin och rådmannen Karin Månsson. Föredragande har varit tingsnotarierna Felicia Holmqvist och Hanna Pettersson.